

З метою вдосконалення організації обліку та контролю депозитних операцій комерційним банкам необхідно впроваджувати розробку операційного процесу відкриття депозитних рахунків, особливо фізичним особам з урахуванням конкретної специфіки банку та сучасних технологій. Це пришвидшить процес навчання нових робітників та дасть змогу здійснювати оперативні взаємозаміни співробітників в банку.

1. Про затвердження Положення про порядок здійснення банками України вкладних (депозитних) операцій з юридичними і фізичними особами, затверджено [Електронний ресурс] : / Постанова Правління Національного банку України від 03.12.2003 р. № 516. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>; 2. Інструкція про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземних валютах [Електронний ресурс]: затв. постановою Правління НБУ від 12.11.2003 № 492. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>; 3. Інструкція з бухгалтерського обліку кредитних, вкладних (депозитних) операцій та формування і використання резервів під кредитні ризики в банках України [Електронний ресурс]: затв. постановою Правління НБУ від 27.12.2007 481.– Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>; 4. Кириленко В. Б. Організація обліку, контролю та аналізу депозитних операцій банку: [Текст]: монографія / В. Б. Кириленко. – К.: КНЕУ, 2008. – 264с.-ISBN 978-966-483-111-3; 5. Правила організації статистичної звітності, що подається в НБУ [Електронний ресурс]: затв. постановою Правління Національного банку України від 19.03.03 № 124. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>; 6. Про затвердження Правил надання звітності учасниками (тимчасовими учасниками) Фонду гарантування вкладів фізичних осіб [Електронний ресурс] : Рішення Адміністративної ради ФГВФО від 14.11.2002 № 12. - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>; 7. Про затвердження Правил надання звітності учасниками (тимчасовими учасниками) Фонду гарантування вкладів фізичних осіб [Електронний ресурс] : Рішення Адміністративної ради ФГВФО від 14.1.2002 № 13. - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>; 8. Бєлова І.В. Організація контролю в банку [Текст] : навч. посіб. / І.В. Бєлова.– Суми: Університетська книга, 2009.-с301. ISBN 978–966-680-442-9; 9. Богомаз М. Система внутрішнього контролю в комерційних банках України: організаційний аспект [Текст] / М. Богомаз // Вісник НБУ. – 2000. – №4. – С. 36-39; 10. Кириленко В. Організація подальшого контролю за депозитними операціями банку [Текст] / В. Кириленко // Вісник НБУ.– 2003.– №3.– С. 27-30.

УДК 657.6

Е.З. Малевський

ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ В СТРУКТУРІ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМ КЛАСТЕРОМ

Статтю присвячено дослідженню теоретичного аспектів внутрішнього контролю діяльності інноваційного кластеру. Доведено важливість організації внутрішнього аудиту в структурі управління інноваційним кластером.

Визначено, що в інноваційному кластері має бути виділено спеціальний підрозділ внутрішнього аудиту виходячи зі складної і розгалуженої організованою і господарської структури об'єкта контролю.

The paper is devoted to the study of theoretical aspects of internal control of the activity of the innovation cluster. The importance of the organization of internal audit in the management structure of the innovation cluster has been proved.

It has been determined that a special unit of internal audit should be selected in the innovation cluster based on the complex and branched organizational and economic structure of the control object.

The need to implement internal audit in the innovation cluster is due to a number of reasons: a complex and branched organized structure, which may include research organizations, production, banks, etc.; the desire of the management to obtain a fairly objective and independent assessment of the actions of managers of all levels of management in all centers of responsibility;

the need to increase the level of trust on the part of business partners, as multi-level control system enhances the reputation of the organization; the need to develop a number of alternative solutions to each problem and the choice of the most optimal; need to have a situation in the field of financial and economic activities of each unit and type of activity.

Ключові слова: інноваційний кластер, облік, внутрішньогосподарський контроль, керована система, керуюча система, інформаційно-аналітичне забезпечення

Keywords: innovation cluster, accounting, internal control, managed system, managing systems, information and analytical support

Актуальність. Організація структурно складається з безлічі взаємозалежних елементів, одні з яких здійснюють комерційну (поточну, фінансову, інвестиційну) діяльність, а інші — управління цією діяльністю. Інноваційний кластер можна розглядати як консолідовану асоціацію організацій і підприємств з метою об'єднання наукового, ресурсного і виробничого потенціалу для отримання синергетичного ефекту. Слід враховувати, що всі вони знаходяться в нерозривному зв'язку і представляють в сукупності єдину систему управління. У зв'язку з цим виникає необхідність організації виконання однієї з основних функцій управління, такої як контрольна. З огляду на те, що дана проблематика ще недостатньо досліджена, даний напрямок дослідження є актуальним.

Питання організації аудиту на підприємстві досліджували Н.А. Бортник, Ф.Ф. Бутинець [5], Н. І. Дорош [6], П.Н. Майданевич, О.А. Олейник, П.Н. Майданевич, Є.І. Волошина [1]; Л. П. Кулаковська [7], В.С. Рудницький [3], А.М. Сонін [4], А.Н. Сушкевич [8].

Н. І. Дорош [9] стверджує, що внутрішній аудит — це незалежне об'єктивне підтвердження та консультування, розроблені для підвищення ефективності та покращення діяльності підприємства.

На думку Л. П. Кулаковської і Ю. В. Пічи [7, с. 438], внутрішній аудит — не залежна діяльність у суб'єкта господарювання з перевірки та оцінки роботи в його інтересах.

В. В. Бурцев [9, с. 35] дає таке визначення внутрішнього аудиту — це регламентована внутрішніми документами організації діяльність за контролем складових управління та різноманітних аспектів функціонування організації, яка здійснюється представниками спеціального контрольного органу в рамках допомоги органам управління організації (загальним зборам засновників господарського товариства, або членам виробничого кооперативу, спостережній раді, раді директорів, виконавчому органу).

Основна частина. Функція планування господарської діяльності як цілепоставови будь-якої діяльності є вихідною в процесі управління. У свою чергу, контрольна функція викликається необхідністю спостереження за ходом виконання поставлених

перед об'єктом управління (інноваційним кластером) цілей і завдань. Контроль дозволяє отримати інформацію і використовувати її безпосередньо для здійснення конкретних коригувальних або запобіжних дій [1, С.20].

На думку більшості фахівців, все різноманіття дій, здійснюваних для організації внутрішнього контролю, умовно можна згрупувати за трьома блоками: належна система бухгалтерського обліку; контрольне середовище; окремі засоби контролю.

Ступінь складності системи внутрішнього контролю повинна відповідати структурі інноваційного кластеру. Масштаби використання і ефективність застосування внутрішнього контролю залежать від інтересу до його функціонування з боку власників і керівників кластера.

Важливо відзначити, що метою організації повинно бути створення такої системи внутрішнього контролю, яка гарантувала б повністю відсутність помилок в роботі та допомагала б їх своєчасно виявляти і усувати, сприяючи ефективності діяльності. Однак навіть добре організована система внутрішнього контролю потребує оцінки своєї ефективності з точки зору досягнення поставлених цілей. Цій меті і служить внутрішній аудит.

Відповідно національним правилом аудиторську діяльність Республіки Беларусь «Використання результатів роботи внутрішнього аудиту», під внутрішнім аудитом розуміється організована в інтересах власників і регламентована внутрішніми документами організації система контролю за дотриманням встановленого порядку ведення бухгалтерського обліку та надійністю функціонування системи внутрішнього контролю. Він може бути організований у формі внутрішніх аудиторів або груп внутрішніх аудиторів [2].

Впровадження внутрішнього аудиту особливо доцільно на великих і середній підприємствах, яким притаманний хоча б один з таких ознак:

- складна організаційна структура;
- наявність філій або відокремлених підрозділів;
- наявність різних видів діяльності;
- можливість кооперування;
- бажання вищого керівництва мати об'єктивну і неупереджену інформацію про діяльність підприємства.

На нашу думку, всі ці ознаки характерні для інноваційного кластеру.

Об'єкти внутрішнього аудиту визначаються його цілями і завданнями. Основними об'єктами внутрішнього аудиту є:

- стан ведення бухгалтерського обліку на підприємстві;
- фінансова звітність та її достовірність;
- стан активів підприємства і джерел їх утворення;
- забезпеченість підприємства власними оборотними засобами;
- забезпеченість власними коштами;
- платоспроможність і фінансова стійкість;
- система управління підприємством;
- робота економічних і технічних служб;
- сплата податків підприємством;
- планування, нормування і стимулювання на підприємстві;
- виробничо-господарська діяльність;
- достовірність проектно-кошторисної документації;
- організація і технологія виробництва;

- господарські процеси;
- організація праці та трудова дисципліна;
- оцінка ризиків та інше.

Внутрішній аудит повинен відповідати наступним принципам:
незалежність передбачає, що служба внутрішнього аудиту підпорядковується тільки вищому керівництву підприємства;

- об'єктивність, тобто всі висновки і оцінки аудитор повинен робити неупереджено;
- компетентність, тобто професійна придатність;
- професійна поведінка [2].

Відзначимо, що внутрішній аудит, ні в якому разі не слід сприймати як альтернативу зовнішньому. Відмінність полягає не тільки в тому, що зовнішній аудит проводиться незалежними аудитором або аудиторськими фірмами, а внутрішній - працівниками відділів внутрішнього аудиту інноваційного кластеру. Однак, взаємодія відділу внутрішнього аудиту з зовнішніми аудитором допоможе підвищити ефективність внутрішнього аудиту та знизити витрати організації на зовнішній аудит.

Завдання внутрішнього аудиту відрізняються від завдань аудиторської організації при проведенні незалежного аудиту, але разом з тим засоби вирішення специфічних завдань, що стоять перед ними, можуть в ряді випадків збігатися і бути використані при визначенні змісту, термінів і обсягу аудиторських процедур. Відобразимо спільні та відмінні риси зовнішнього і внутрішнього аудиту (таблиця 1).

Таблиця 1

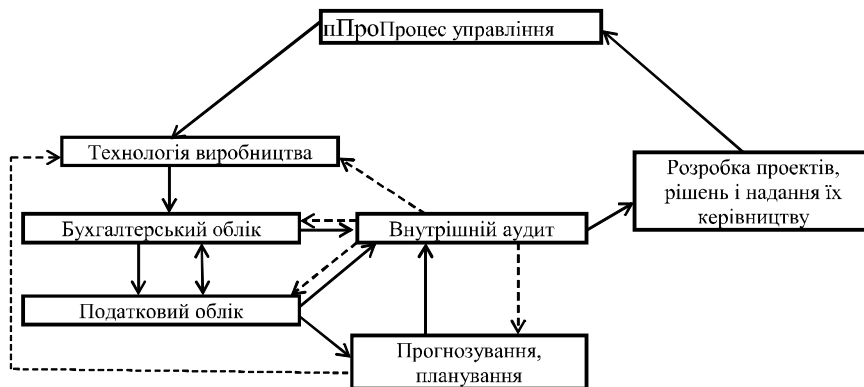
Особливості внутрішнього і зовнішнього аудиту

фактори	Внутрішній аудит	зовнішній аудит
постановка задач	Визначається власниками і (або) керівництвом, виходячи з потреб управління як підрозділами підприємства »так і підприємством в цілому	Визначається договором між незалежними сторонами: підприємством і аудиторською фірмою (аудитором)
об'єкт	Рішення окремих функціональних завдань управління. Розробка та перевірка інформаційних систем підприємства	Головним чином система обліку і звітності підприємства
мета	Визначається керівництвом підприємства	Визначається законодавством з аудиту: оцінка достовірності фінансової звітності та підтвердження дотримання чинного законодавства
засоби	Вибираються самостійно (або визначаються стандартами внутрішнього аудиту)	Визначаються загальноприйняті до аудиторських стандартів
вид діяльності	Виконавча діяльність	підприємницька діяльність
організація роботи	Виконання конкретних завдань керівництва	Визначається аудитором самостійно, виходячи із загальноприйнятих норм і правил аудиторської перевірки
взаємовідносини	Підпорядкованість керівництву підприємства, записи кістка від нього	Рівноправне партнерство, незалежність
суб'єкти	Співробітники, підлеглі керівництву підприємства і знаходяться в штаті підприємства	Незалежні експерти, які мають відповідний атестат на право займатися цим видом підприємництва
кваліфікація	Визначається на розсуд керівництва підприємства	регламентується державою

оплата	Нарахування заробітної плати за штатним розкладом	Оплата наданих послуг за договором
відповідальність	Перед керівництвом за виконання обов'язків	Перед клієнтом і перед третіми особами, встановлена законодавчими та нормативними актами
методи	Методи можуть бути однаковими при вирішенні однакових завдань (наприклад, оцінки достовірності інформації). Є відмінності а ступеня точності і детальності	
звітність	Перед власниками та (або) керівництвом	Аудиторський висновок може бути опубліковано, письмова інформації (звіт) передається клієнту

Сформовано авторами

Місце внутрішнього аудиту в управлінській інформаційній системі інноваційного кластеру представлені на рис. 1.

- > Послідовність етапів робіт, обробки та передачі інформації
- - - -> Інформаційне забезпечення та взаємна звірка зведень

Рис. 1. Місце внутрішнього аудиту в управлінській інформаційній системі інноваційного кластеру (сформовано авторами)

На нашу думку, внутрішній контроль в інноваційному кластері повинен бути організований шляхом виділення спеціального підрозділу внутрішнього аудиту і його взаємодії з усіма структурними підрозділами.

Висновки. Підводячи підсумок, можна констатувати, що обов'язковість формування відділу внутрішнього аудиту до теперішнього часу не регламентована законодавчими актами Республіки Білорусь, тому мета і завдання внутрішнього аудиту повинні бути встановлені безпосередньо в системі управління інноваційного кластеру.

Що стосується внутрішнього аудиту, то на нашу думку, в інноваційному кластері має бути виділено спеціальний підрозділ внутрішнього аудиту виходячи зі складної і розгалуженої організованою і господарської структури об'єкта контролю.

Необхідність впровадження внутрішнього аудиту в інноваційному кластері зумовлений низкою причин:

- складною і розгалуженою організованою структурою, яка може включати в себе науково-дослідні організації, виробництва, банки і т.і;
- прагненням керівництва отримати досить об'єктивну і незалежну оцінку дій менеджерів всіх рівнів управління по всім центрам відповідальності;
- необхідністю підвищення ступеня довіри з боку ділових партнерів, оскільки багаторівнева система контролю підвищує репутацію організації;
- необхідністю розробляти ряд альтернативних рішень кожної проблеми і вибором найоптимальнішого;
- необхідністю володіння ситуацією в області фінансово-господарської діяльності кожного підрозділу і виду діяльності.

1. *Панков, Д.А.* Управленческий учет и анализ : учеб. пособие / Д. А. Панков, Л. В. Пашковская. - Минск : ГИУСТ БГУ, 2011. - 224 с.; 2. Национальные правила аудиторской деятельности "Использование результатов работы внутреннего аудита" (в ред. пост. Минфина от 10.12.2013 № 78); 3. *Рудницький В.С.* Внутрішній аудит: методологія, організація: [монографія] / В.С. Рудницький – Тернопіль: "Економічна думка", 2000. – 106 с.; 4. *Сонин А.М.* Внутренний аудит: Современный подход. / А.М. Сонин – М.: Финансы и статистика, 2007. – 64 с.; 5. *Бутинець Ф.Ф.* Аудит : [підруч.] / Ф. Ф. Бутинець. – Житомир : ПП «Рута», 2002. – 672с.; 6. *Дорош Н.І.* Сутність та призначення внутрішнього аудиту / Н. І. Дорош // Вісник ЖДТУ. – 2006. – № 1(35). – С. 41–46.; 7. *Кулаковська Л.П.* Організація і методика аудиту : [навч. посіб.] / Л. П. Кулаковська, Ю.В. Піча. – К. : Каравела, 2004. – 568 с.; 8. *Сушкевич А.Н.* Организация бухгалтерского учета и внутреннего аудита. /А.Н. Сушкевич. – Мн.: Ред. журн. "Пром.-торг. право", 2006. – 160 с.

УДК 336.226

В.В. Гресик, Ю.І. Верблянська, Х. М. Доброміль

СПРОЩЕНА СИСТЕМА ОПОДАТКУВАННЯ МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВ: ОСОБЛИВОСТІ, ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ

В статті розглянуто основні засади спрощеної системи оподаткування в Україні. Описано групи платників податків та критерії, за якими підприємство може бути віднесене до однієї з цих груп.

Описано основні переваги спрощеної системи оподаткування, зокрема, такі як право вибору системи оподаткування; податкове навантаження через один – єдиний податок; простота подання податкової звітності; право вибору чи застосовувати сплату ПДВ; право вибору розрахунку зі споживачами тощо. Вказано на недоліки сучасної спрощеної системи оподаткування (перелік видів діяльності, якими не можна займатись, якщо підприємець належить до спрощеної системи оподаткування; обмеження в кількості працівників (для I і II груп) та доходу; фіксована ставка податку, незалежно від наявного доходу для I і II групи тощо).

Для зміцнення податкової дисципліни та вдосконалення спрощеної системи в Україні запропоновано вжити наступні заходи: запровадити обов'язкове використання реєстраторів розрахункових операцій, що забезпечить виявлення прихованих доходів; з метою уникнення подрібнення великого бізнесу для зловживання спрощеною системою оподаткування, удосконалити